

คำวินิจฉัยของ นายเชาวน์ สายเชื้อ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๒

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลแพ่งส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (บริษัท รีเวอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และ ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิกก้า จำกัด (มหาชน) โจทก์ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๓๐ หรือไม่

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิกก้า จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง บริษัท รีเวอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก ในข้อหากู้ยืม ค้ำประกัน รับผิดตามสัญญาจำนำ เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๔๗๘๕/๒๕๕๐ คดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่ง จำเลยให้การต่อสู้คดีหลายประการ และได้มีข้อโต้แย้งว่า ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ จำเลยขอให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และขอให้ส่งข้อโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลแพ่งจึงส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

ความเป็นมา

คำร้องนี้ ข้อเท็จจริงมีว่า บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิกก้า จำกัด (มหาชน) โดยนายศราวุธ ปัญญาอรรด โจทก์ ฟ้องบริษัท รีเวอร์กรุ๊ป จำกัด ที่ ๑ นางสาววราภรณ์ วชิรอังสนา ที่ ๒ นายชัชวาลย์ สุวรรณไพโรพัฒนนะ ที่ ๓ บริษัท ศรีวรา โฮลดิ้งส์ จำกัด ที่ ๔ จำเลย ในข้อหากู้ยืม ค้ำประกัน และรับผิดตามสัญญาจำนำ เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๔๗๘๕/๒๕๕๐

โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ มีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๖ จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากโจทก์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๑ ตกลงเสียดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละ $MLR + 1.5$ ต่อปี (ขณะทำสัญญาอัตราดอกเบี้ย

MLR เท่ากับ ๑๐.๕ ต่อปี) หากผิคนัดชำระเงินต้นและดอกเบี้ยโดยชำระไม่ครบตามจำนวนและกำหนดเวลายอมให้ถือว่าผิคนัดทั้งได้ยินยอมให้โจทก์เรียกเงินกู้ที่ค้างชำระทั้งหมดคืนทันทีโดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า ยินยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๑ ต่อปี ของต้นเงินที่ค้างชำระจนกว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จำเลยที่ ๑ ได้จดทะเบียนจำนองกรรมสิทธิ์ห้องชุดรวม ๒๑๖ ห้อง อาคารชุดศรียราการ์เด็น คอนโดมิเนียม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ และจำนองโฉนด ๓ แปลง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไว้เป็นประกันการชำระหนี้ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ได้เข้ามาทำสัญญาค้ำประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยที่ ๑ ไว้กับโจทก์ จำเลยที่ ๔ ได้นำหุ้นของบริษัท ศรียรา เรียด เอสเตท กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๔ มาจำหน่ายเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่ ๑

ต่อมา หลังจากจำเลยที่ ๑ ผ่อนชำระดอกเบี้ยบางส่วนแล้ว เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๘ จำเลยที่ ๑ ได้นำเงินมาชำระหนี้ต้นเงินจำนวน ๑๗๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ยังมีหนี้ต้นเงินค้างชำระอีก ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๔ ได้เข้ามาทำสัญญาค้ำประกันและจำหน่ายหุ้นของบริษัท ศรียรา เรียด เอสเตท กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น จำเลยที่ ๒ ได้นำหุ้นของบริษัท ศรียรา เรียด เอสเตท กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๒ มาจำหน่ายไว้ โจทก์และจำเลยที่ ๑ ได้ตกลงกันใหม่ว่าจะชำระหนี้ในส่วนที่ค้างชำระอยู่จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ MLR + 1.5 ต่อปี (ขณะทำสัญญาอัตราดอกเบี้ย MLR เท่ากับ ๑๐.๕ ต่อปี) จำเลยที่ ๑ ตกลงชำระหนี้ทั้งหมดให้เสร็จสิ้นภายในเดือนตุลาคม ๒๕๔๐ หากผิคนัดจำเลยที่ ๑ ยินยอมเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราสูงสุดตามที่โจทก์มีสิทธิเรียกได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย คือร้อยละ ๒๕ ต่อปี นับแต่วันผิคนัด ไปจนกว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จำเลยที่ ๑ ได้ขอปลดจำนองห้องชุดและที่ดินซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้จดทะเบียนไว้เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงิน โดยจำเลยที่ ๑ จะนำหุ้นของบริษัท ศรียรา เรียด เอสเตท กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น มาจำหน่าย โจทก์ตกลงปลดจำนองห้องชุดและที่ดินดังกล่าว

จำเลยที่ ๑ ได้ชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์บางส่วนจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ หลังจากนั้นก็ผิคนัดชำระหนี้มาโดยตลอด ยังมีต้นเงินคงค้างอยู่อีกจำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันหรือแทนกันรับผิดชอบโจทก์ในต้นเงินดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๐ จนถึงวันฟ้อง (๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐) เป็นเวลา ๑๗๖ วัน คิดเป็นดอกเบี้ยเท่ากับ ๓,๖๑๖,๔๓๗.๔๔ บาท รวมเป็นเงินต้นและดอกเบี้ย ๓๓,๖๑๖,๔๓๗.๔๔ บาท และจำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันถัดจาก

วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น ซึ่งโจทก์สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตรานี้ได้ โดยอาศัยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตรดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดได้จากผู้กู้ยืม พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ฉบับวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๘ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตรดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรือเรียกได้ ฉบับวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ฉบับวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และฉบับวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และประกาศการกำหนดอัตรดอกเบี้ยของโจทก์ ณ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕

จำเลยให้การต่อสู้คดีหลายประการโดยเฉพาะในประเด็นที่ว่า ข้อความในสัญญาเงินกู้เป็นข้อความที่ “ไม่เป็นธรรม” และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการเรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปีนั้น ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ซึ่งห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี และการกระทำของโจทก์ขัดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ อีกทั้งยอดหนี้ซึ่งโจทก์ฟ้องต่อศาลก็ไม่ถูกต้อง จำเลยมีความเห็นโต้แย้งว่า ประกาศกระทรวงการคลังฯ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฯ ตามที่โจทก์อ้างและพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ เพราะบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน โจทก์หรือสถาบันการเงินย่อมไม่อาจมีสิทธิเหนือไปกว่าบุคคลทางธรรมชาติหรือบุคคลที่แท้จริงได้ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะกระทำมิได้ ขอให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และขอให้ส่งความเห็นของจำเลยไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

โจทก์คัดค้านว่า มิได้บังคับหรือข่มขู่จำเลยที่ ๑ ถึง ๔ เข้าทำสัญญาอันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของจำเลย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ การเรียกดอกเบี้ยของโจทก์เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และโจทก์ย่อมได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเช่นเดียวกับจำเลยที่ต้องได้รับการชำระหนี้สิน นอกจากนี้ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องคดีของจำเลยที่ฟ้องโจทก์เรื่องมูลหนี้แล้ว อีกทั้งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีผลบังคับใช้หลังจากที่จำเลยได้ขอกู้ยืมเงินไปจากโจทก์แล้ว ขอให้ศาลยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งความเห็นมายังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลแพ่งพิเคราะห์แล้วเห็นว่ากรณีมีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ จึงเห็นสมควรให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวก่อน เพื่อรอฟังคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการ พิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้ พิจารณาวินิจฉัย”

คำร้องนี้ ศาลแพ่งส่งข้อโต้แย้งของจำเลยในคดีมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าประกาศ กระทรวงการคลังฯ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฯ ประกาศสถาบันการเงินฯ และพระราชบัญญัติ ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามข้อ ๑๐ ของ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ และมีปัญหาต้องวินิจฉัย ในเบื้องต้นว่า ประกาศฯ ทั้งหกฉบับที่จำเลยมีความเห็นโต้แย้งว่าขัดต่อมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่

ข้อพิจารณามีว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒ ว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เรื่อง การกำหนดให้ธนาคาร พาณิชยกรรมปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของ รัฐธรรมนูญ เพราะมิใช่ประกาศที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ” ดังนั้น คำร้องที่จำเลยคือ บริษัท รีเวอร์กรุ๊ป จำกัด มีข้อโต้แย้งว่า ประกาศกระทรวงการคลัง ๑ ฉบับ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ๔ ฉบับ ดังกล่าวข้างต้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น มีความเห็นว่า ประกาศทั้งห้าฉบับมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้ อำนาจนิติบัญญัติ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยให้ ยกคำร้องเช่นกัน

ส่วนประเด็นที่จำเลยมีข้อโต้แย้งว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง อัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น โดยผลของมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญโดยคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ วินิจฉัยว่า ประกาศของสถาบันการเงินเอกชน

มิใช่ประกาศของทางราชการ ไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ให้ยกคำร้อง จึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

ในประเด็นที่จำเลยมีข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๒ แล้วว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี มิใช่กรณีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลหรือฐานะทางเศรษฐกิจ หรือเป็นปัญหาความเสมอภาคของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่จำเลยจะยกขึ้นต่อสู้ในคดีได้ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องทั้งสามประเด็นในข้อโต้แย้งของจำเลยในคดี

นายเชาวน์ สายเชื้อ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ